

Богдана Михайловича Жеплинського. Були опубліковані і списки співців-мучеників.

Давно слід би видати окремою книгою все написане про них, про трагічну долю народних співців. І побачили б люди ще одну трагедію нашого століття.

Про знищених письменників вже є книги. Одна з них "З порога смерті", урядкована Олексою Мусієнком (1991 р.). Скільки їх знищено "законами" і "беззаконням", постріляно, навіть спалено, як поета Володимира Свідзінського.

...І мову нашу "батожено", давлено не лише указами царсько-валуєвськими, а й в радянські часи — вищими чинами, не коро-

лями, як у Шотландії, а "нашими сучасниками" — партократами тоталітаризму...

Беззаконня вони вважали законом.

Але кобзарська родина не зникла. Не задушена народна дума-мрія. Повторимо ж за нашим першим Кобзарем його пророчче:

Наша дума, наша пісня
Не вмере, не загине.
От де, люди, наша слава,
Слава України.

Вірю: всі "батожені і замучені" ще озвуться голосами молодих співців-кобзарів.

Київ

Богдан Жеплинський

ДО ПИТАННЯ ПРО ХРИСТИЯНСЬКІ ОСНОВИ ТРАДИЦІЙНОГО КОБЗАРСТВА

Кобзарі, бандуристи, лірники завжди були наставниками народу, виразниками його прагнень та сподівань. Вони ніколи не були просто музикантами, що розважали народ. Вони були будителями совісті народної, які свою діяльність будували на глибокій вірі християнській та високій моралі. Духовний пріоритет кобзарської справи завжди був домінуючим і ставився вище від виконавського ремесла. Це добре розуміли не тільки народні співці, а й суспільство, яке завжди високо цінувало і шанувало українське кобзарство.

Виявляючи високу організованість та самодисципліну, кобзарі і лірники об'єднувались у цехові братства. Для вступу в братство треба було пройти сувору школу, в якій освоювали не тільки гру на інструменті та певну кількість творів, переважно релігійного змісту (псалми, канти), а й проводили своєрідне випробування моральної стійкості новобранця, вивчення кобзарських обрядів, традицій та звичаїв. В місцевих церквах кобзарські братства мали свою ікону, перед якою горіла незгасаюча лампада.

Кобзарські обряди і звичаї також базувалися на принципах християнської віри, яка була основою своєрідної кобзарської філософії. Кобзарство пропагувало християнську мораль, любов до ближнього, свого народу і рідного краю. Серед кобзарів була культивована пошана до праці, дбайливе ставлення до інструмента. Кобза, бандура і ліра вважались "священними інструментами", а кобзарів та лірників в народі називали "Божими людьми"

Основи кобзарської філософії, їх християнських традицій та обрядів викладено в так званих кобзарських "устинських книгах", наукове вивчення яких ще чекає дослідників.

Християнські мотиви знаходять відзеркалення і в творах кобзарів та лірників. Закінчення кобзарських дум, так зване "многоліття", носить явно християнський характер. Це молитва за цивільну владу та за тих, що вислухали думу. Кінцівкою дум служить формула "многая літа", взята з торжественної літургії. В думах кобзарів часто вживаються епітети: "віра християнська", "народ хрещений", "кров християнська", а також слова "Бог", "Богородиця", "Дай, Господи" та інші. Згадуються християнські свята та молитви.

Світогляд кобзарство базувався на суворому дотримуванні вимог заповідей Божих, що теж знаходить відображення в творчості кобзарів, зокрема в побутово-моралістичних творах, просякнених християнськими повчаннями та висновками.

Більшість кобзарських обрядів та ритуалів ("вінчання з кобзою", "благословення" новака, "визвілка") супроводяться вступними молитвами ("Молитвами святих отець наших..."), чи побожними зверненнями і заключними побажаннями ("Дай тобі, Боже...", "Гряди во ім'я Господне" та інші).

В кобзарській таємній лебійській мові також багато слів присвячено християнській вірі.

Тоталітарний режим вживав заходів, щоб не тільки викоренити християнські мотиви з кобзарського мистецтва, але й переслідував і фізично знищував українське кобзарство. Однак завдяки всенародній любові та підтримці кобзарство вижило і донесло до наших днів не тільки чудові твори, перлини народного мистецтва, а й окремі кобзарсько-лірницькі традиції, які базуються на християнській вірі і любові до рідного краю, до України.

Львів